

**GÜNEŞ ENERJİSİ DESTEKLİ SOĞUTMA SİSTEMLERİ
ve
TERMOELEKTRİK SOĞUTMADA İLERİ TEKNOLOJİLER**

Muhammed ELTEZ¹, Naim Derebaşı², Halil Kılıç³

¹Prof. Dr.,GK Projects GmbH,Duisburg/Germany

²Prof. Dr.Dr., Uludağ Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Fizik Bölümü/Bursa

³GK Projects GmbH R&D Manager,Duisburg/Germany

EDUCATION

Degree	Department	University	Year
Dean	Technology Faculty	Mugla University	2002-09
Professor	Engineering Faculty	Mugla University	2002
Assoc.Prof.	Solar Energy Institute	Ege University	1996
Asst.Prof.	Solar Energy Institute	Ege University	1992
Ph.D.	Solar Energy Institute	Ege University	1986
M.S.	Mech.Eng.Dept.	METU(Middle East Tech.Univ.)	1977
Bachelor of Mech.Eng	Mech.Eng.Dept.	METU(Middle East Tech.Univ.)	1973

GÜNEŞ ENERJİSİ DESTEKLİ SOĞUTMA SİSTEMLERİ

- Güneş enerjisinden pek çok alanda etkin yararlanma olanakları olmasına rağmen soğutma teknolojileri henüz gelişme aşamasındadır.

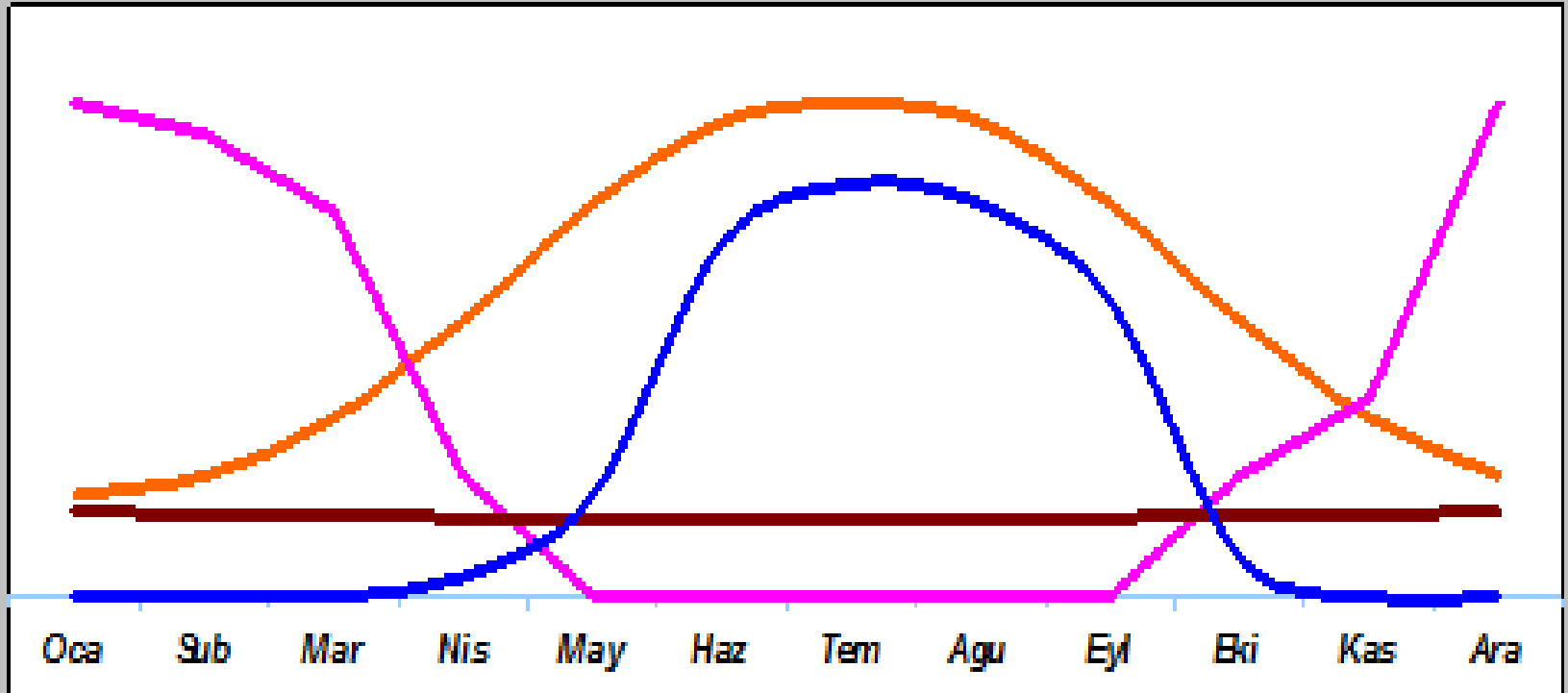
GÜNEŞ ENERJİSİ DESTEKLİ SOĞUTMA SİSTEMLERİ

- Yapılan çalışmalar güneş enerjisinin soğutmada kullanılmasının en akılcı, ekonomik ve etkin çözüm olduğunu göstermektedir. Güneş enerjisinin şiddeti ile soğutma ihtiyacı arasında mükemmel bir uyum bulunmaktadır Bu uyum artan güneş enerjisi ile beraber artış gösteren soğutma ihtiyacı ile gösterilmiştir. Güneş enerjili soğutma sistemi, sorunu problemin kendisini kullanarak çözer. Yani güneşin sebep olduğu soğutma ihtiyacı yine güneşin enerjisi kullanılarak karşılanır.

Güneş Enerjisi Miktarının Farklı Enerji İhtiyaçlarını Karşılama Potansiyeli

Güneş Enerjisi ve İhtiyaç Grafiği

— Güneş Enerjisi — Isıtma İhtiyacı — Sıcak Su İhtiyacı — Soğutma İhtiyacı

YAPILARDA GÜNEŞ DESTEKLİ ÇÖZÜMLER

- GELEN IŞINIMIN AZALTILMASI
TEKNİKLERİ

-Gölgeleme

-Fotonik Yansıtıcılar

- **BİNANIN ISI YALITIMI**

-Soğutma yükünün azaltılması

- **GÜNEŞ DESTEKLİ SOĞUTMA TEKNOLOJİLERİ**
- **1. Güneş Enerjili Absorpsiyonlu Soğutma Sistemi(GEAS)**
- **2.PV Destekli Aktif Manyetik Rejeneratif (AMRR) Soğutma Sistemleri**

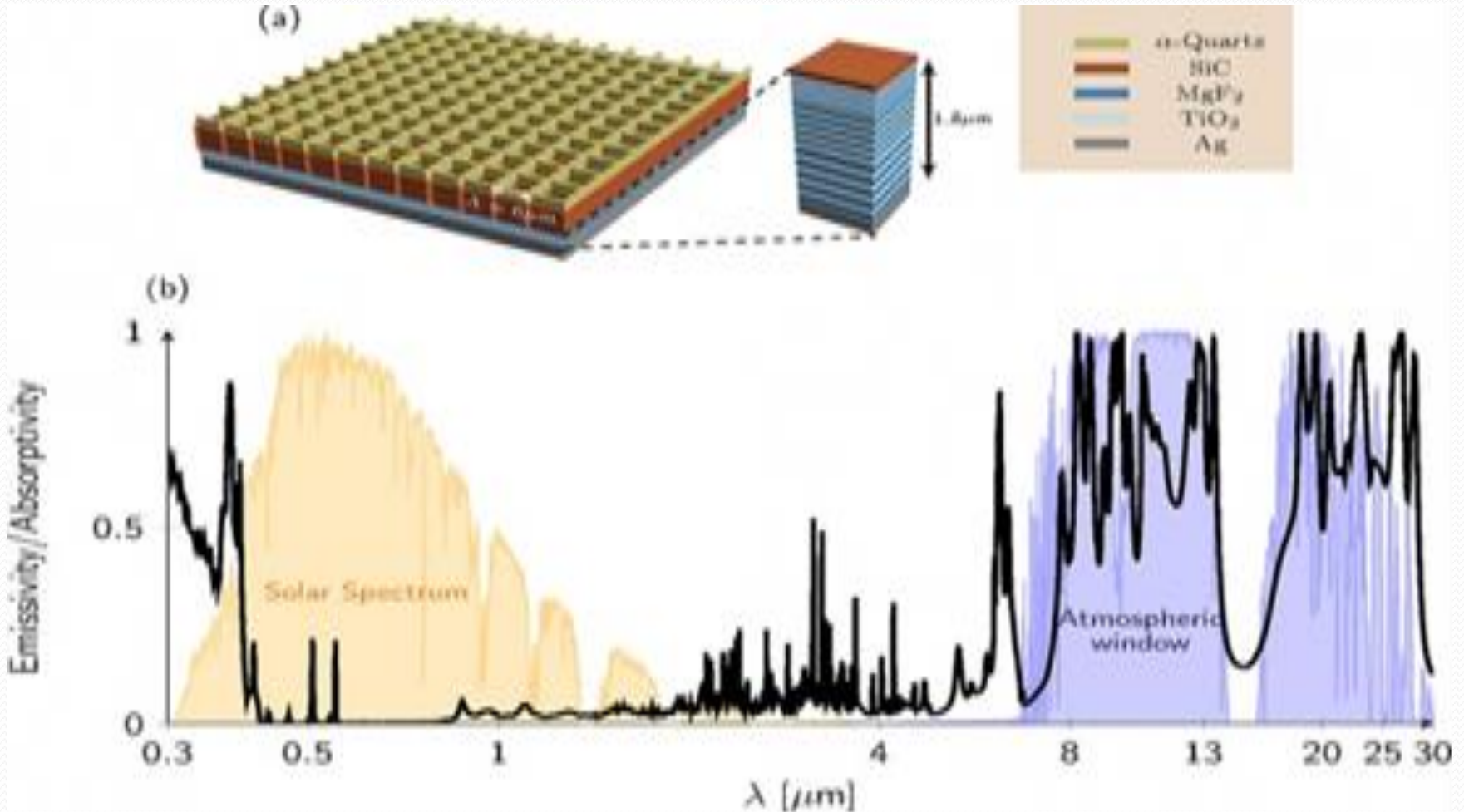
GÜNEŞ DESTEKLİ SOĞUTMA TEKNOLOJİLERİ

- **3.PV Destekli DC İklimlendirme Sistemleri**
- **4.PV Destekli Toprak/Su/Hava Kaynaklı Isı Pompaları**
- **5.Verimli Güneş-Elektrik Teknolojileri ve Klima Cihazlarının Desteklenmesi**
  - 5.1.Stirling Motorları
  - 5.2.Yeni Nesil Güneş Panelleri (Boya Duyarlı Güneş Hücreleri)
  -

GÜNEŞ DESTEKLİ SOĞUTMA TEKNOLOJİLERİ

- 6. Termoelektrik Soğutma (TEC)
-
- 7. Diğerleri

FOTONİK YANSITICI PANELLİ GÜNEŞLİ SOĞUTMA SİSTEMİ

- **STANFORD ARAŐTIRMACILARININ TASARLADIĐI PANEL BINAYA GELEN IŐINIMI UZAYA YANSITACAK.BU TEKNIĐIN, GÜNEŞ PANELLERİ İLE ELEKTRİK ÜRETEREK YAPILAN SOĐUTMADAN DAHA VERİMLİ OLACAĐI ÖNE SÜRÜLMEKTEDİR[10].**

PV Destekli DC İklimlendirme Sistemleri

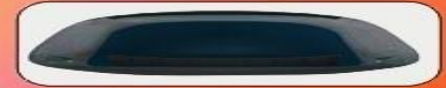

GULFSOLAR TECHNOLOGIES
DC Solar Air Conditioner

Package or Split Unit

9000-18000 BTU

Unit run off 4 batteries 12V 100/200 Ah

Average power consumption under 1Kw

Use on

Telecom Antenna
Remote Area
Motor home
Camping
Caravan
Home
Office
Farm
Tent

The PACKAGE

The SPLIT

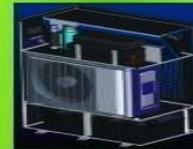

Features

Charge by, PV, Wind, Grid.
Save up to 50% power
Independent
HVAC unit
Plug and Play (Package)
Simple and easy install
Any time Any where

Powered by 24/48 Volt DC 2/4 batteries
Compressor - Twin Rotary DC Inverter

The only air conditioner operated by batteries

GÜNEŞ ENERJİLİ ABSORPSİYONLU SOĞUTMA SİSTEMİ

- **GÜNEŞLE SOĞUTMADA KULLANILAN ABSORPSİYONLU SOĞUTMA SİSTEMLERİNDE, SOĞUTUCU VE ABSORBAN AKIŞKAN OLMAK ÜZERE GENELLİKLE İKİ AKIŞKAN MADDE KULLANILMAKTADIR. ABSORPSİYONLU SİSTEMLERDE ISIL ENERJİ SOĞUK ÜRETMEK İÇİN DİREKT OLARAK KULLANILMAKTADIR. SİSTEM İÇİNDE BİR SOĞUTUCU AKIŞKAN İLE BİR ABSORBAN (EMİCİ-ÇÖZÜCÜ AKIŞKAN) VARDIR.**

- **Absorpsiyonlu sistemlerde kullanılan ve karşılıklı çözünebilirliği olan bu akışkanlar, yüksek sıcaklıkta daha az, düşük sıcaklıkta ise daha fazla çözünme özelliğine sahiptir. Absorpsiyonlu soğutma sistemlerinde çeşitli soğutucu-absorban kombinasyonları kullanılmaktadır. [11]. Bunların başlıcaları aşağıda verilmiştir;**
- **- Amonyak-Su/ Su-Lityum Bromür/ Su-Lityum Klorür/ Metil Klorid-Tetraetilen Glikol/**
- **Amonyak-Sodyum Tiyosiyanat (NH₃-NaSCN)/ R22-Dimetil Eter Tetra Etilen Glikol**

Absorpsiyonlu ve Güneş Enerjisi Destekli Sistem

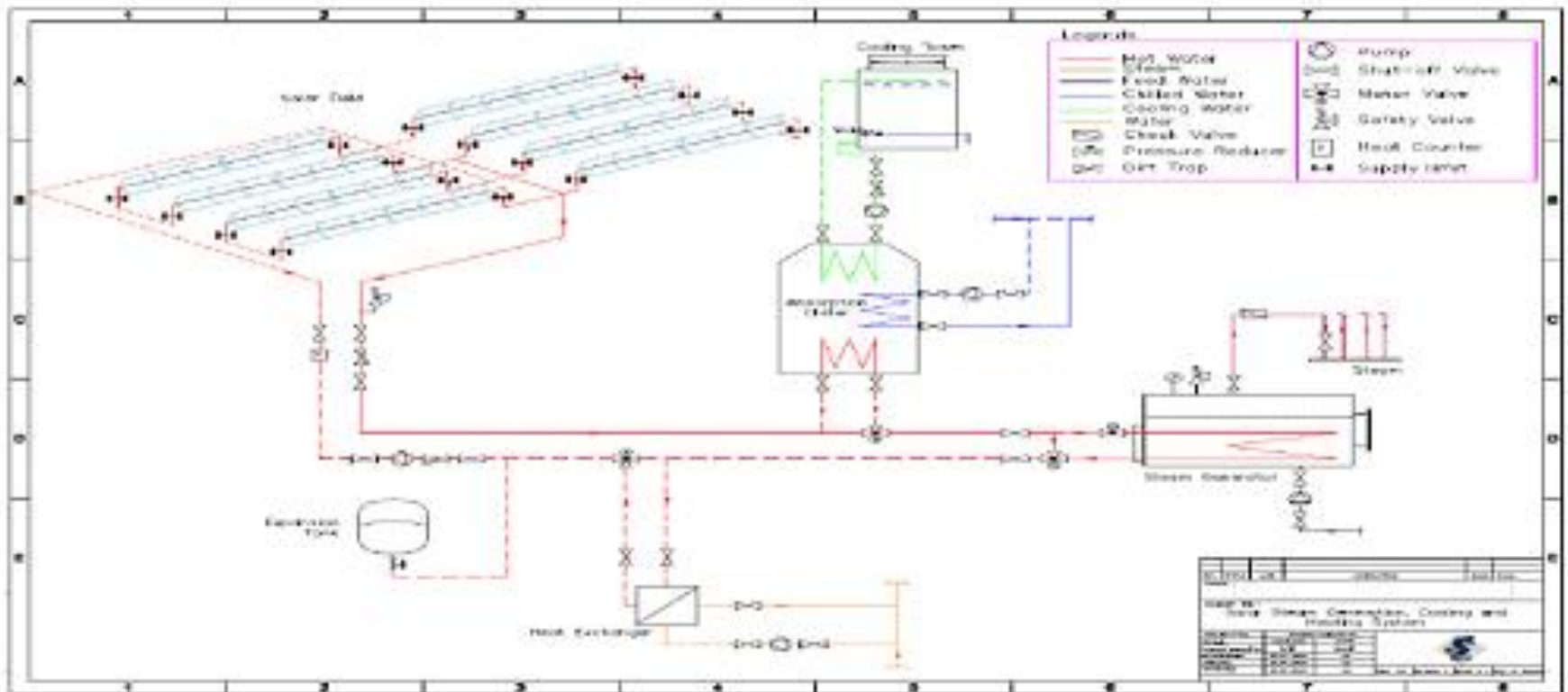

Figure 1: P&I Diagram of the solar cooling, heating & steam system

PV DESTEKLI TOPRAK/SU/HAVA KAYNAKLI ISI POMPALARI

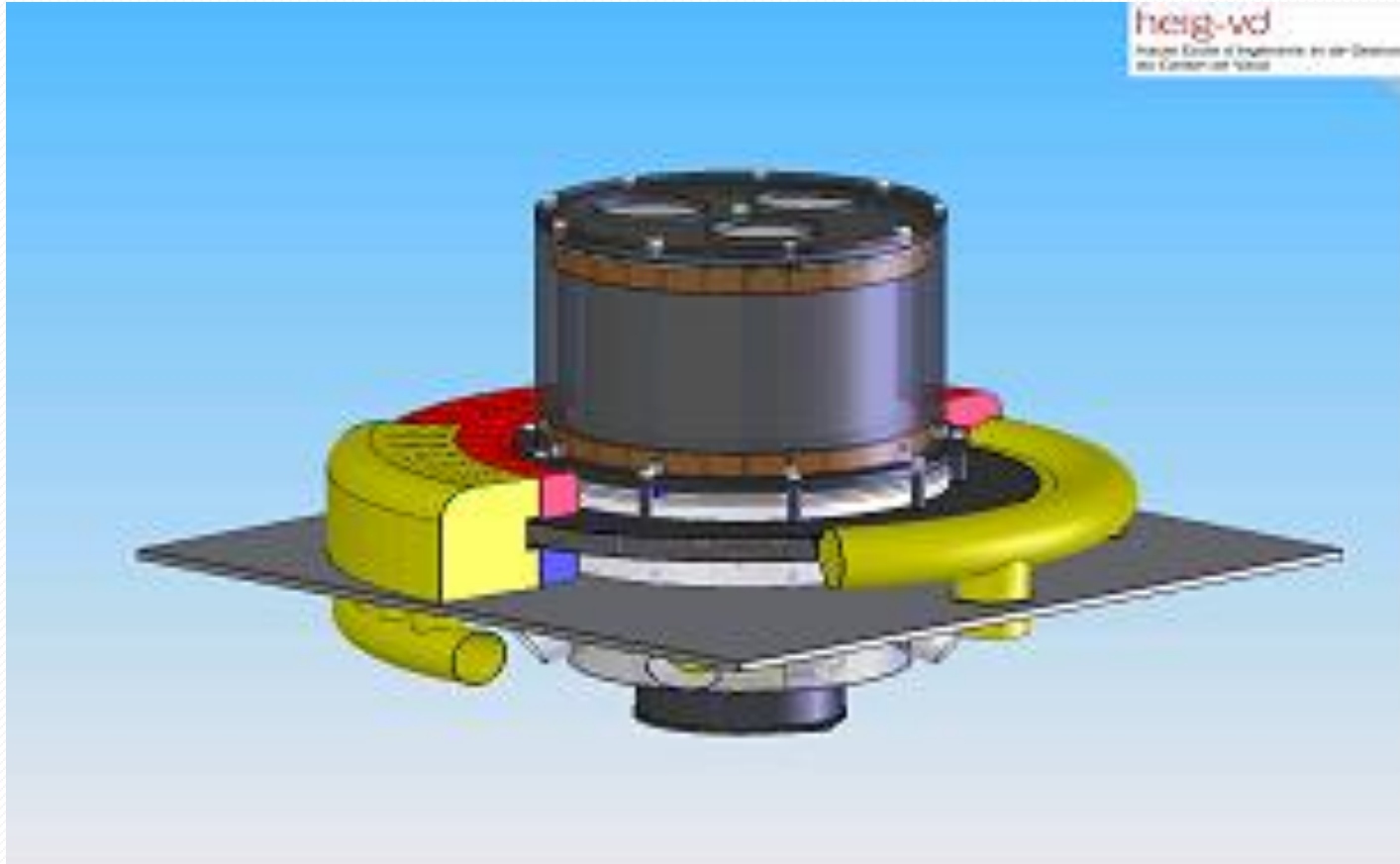

Toprak Kaynaklı Isı Pompası

- TKIP'da(Toprak Kaynaklı Isı Pompası), toprak enerjisi ısı kaynağı olarak kullanılır. Bu ise, toprak altına döşenen boruların içerisinde su dolaştırılarak sağlanır. Örneğin ısıtma prosesinde, “toprak altı devresinde” ısınan su sıcaklığını buharlaştırıcıya bırakarak “ısı pompası iç devresinde” dolaştırılan soğutucu akışkanın buharlaşmasına neden olur . Daha sonra kompresör bu gazı sıkıştırarak üst basınç seviyesine çıkarır. Yoğuşturucuda yoğuşan soğutucu akışkan ise ısınısını “yük devresinde” dolaştırılan suya bırakır. Yaz mevsiminde ise sistem ters yönde çalıştırılır.

PV DESTEKLI AKTIF MANYETİK REJENERATIF (AMRR) SOĞUTMA SİSTEMLERİ

Döner Rejeneratör

Katıo
Mikmatro

Ö. yatak

Yataklar sert. orta
düzenlenmiş

- Oda sıcaklığındaki manyetik soğutma, çevreye duyarlı yeşil sistemler sınıfında olan ve hızla gelişen bir teknolojidir. AMRR (Aktif Manyetik Rejeneratif Soğutma) teknolojisi, düşük ve yüksek manyetik alanlar arasındaki manyetokalorik malzeme (Gadolinyum) için çevrim matrisleri gerektirmektedir[13]. Çevrim performansı ve optimizasyon analizleri araştırmaları yanında, optimum manyetokalorik etkiyi bulabilmek için bir takım alaşım grupları da araştırılmaktadır. Şekildeki sarı bölgeler manyetik malzemeleri, içinde dönen siyah şekil ise manyetik alan altında entropi değiştirerek soğutma etkisi yaratan gadolinyum plakasını göstermektedir. Fiyatı bilinmemekle birlikte özellikle yüksek maliyetli ısı pompalarının kompresörünün yerini alan düşük enerji sarfiyatlı (güneşe dayandırılabilir) AMRR cihazı, bu pompaları cazip hale getirebilecektir.

PV DESTEKLİ DC İKLİMLENDİRME SİSTEMLERİ

- Güneş enerjisinden soğutma yapmak için bu yöntemde fotovoltaik (PV) paneller yardımıyla üretilen doğru akım elektriğini yine doğru akımla çalışan kompresöre sahip klimaya bütünleştirmektedir. Bu sistemlerin diğer avantajları, PV panellerin daha az yer kaplaması, güneşi izleme zorunluluğu olmaması ve üretilen elektriğin klima yapılmadığı zamanlarda başka amaçlarla da kullanılabilecek olmasıdır[1].

STIRLING MOTORLARI

- Kurulumu basit ve kısa sürede olan ve birçok avantajı bulunan (yüksek verimlilik gibi) bu teknolojinin yeni bir yapılanma ile seri üretimi çalışmaları sürmektedir. Üretimin ülkemizde ve yöremizde yapılabilmesi mümkündür. Halen ABD'de yaygın olarak kullanılan bu sistem yalnızca kendi güneş santrallerinde kullanılmakta, edinilen bilgiler çerçevesinde ticari satışı yapılmamaktadır.
- Aşağıda görülen güneş tarlası kurulumunda bir ünitenin iki kişi ile bir günde kurulabilmesi önemli bir avantaj sağlamaktadır.
- Aynı şekilde grafik değerleri, aynı ışınım şiddeti için diğer teknolojilere göre 2 - 3 kat fazla enerji elde edilebilmektedir[1].
- Sıcak iklimlerde mevcut soğutma sistemleri ile entegre edilebilir.

Kockum's Stirling engine technology

The Vision !

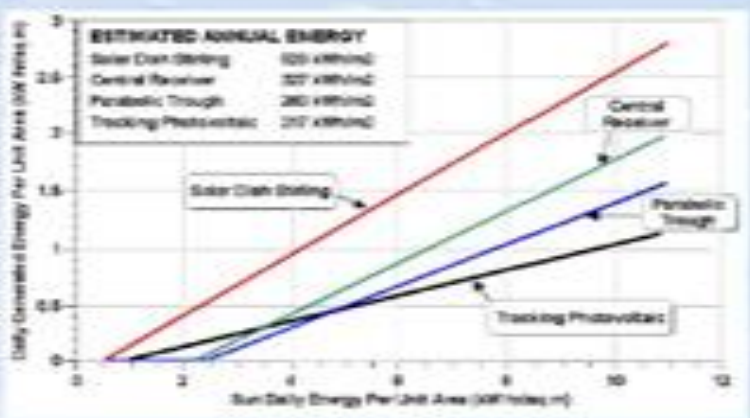

Kockums Stirling engine technology

Significant Competitive Advantages vs. Other Solar Technologies

- ✓ 2 - 3x more efficient at producing grid-quality electricity
  - Requires approximately one-half of the raw materials and cost
- ✓ Uses <1% of water used by other CSP
- ✓ Modular system and high availability
- ✓ More flexible siting
- ✓ Lower startup costs
- ✓ Targeted for utility-scale power

Stirling CSP Efficiency vs. other solar

Source: Southern California Edison and Sandia National Laboratories

GÜNEŞ PANELLERİ (BOYA DUYARLI GÜNEŞ HÜCRELERİ)

- **Mevcut silisyum tabanlı sistemlerden çok daha ucuz ve tamamen çevreci olan bileşenleri ile üçüncü nesil önemli bir teknolojidir[1]. Prototip çalışmaları tamamlanmış olan bu sistemin ülkemizde üretilebilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Yaygın ışınım ve yön faktöründen bağımsız oluşu nedeni ile dikey olarak kullanılabilir. Anlık verimliliği düşük olmasına rağmen bu özellikleri ile enerji üretiminde diğer pahalı teknolojilerden %10 - %20 daha fazla yıllık enerji toplamaktadır. Güney Kore ve İngiltere'de değişik malzemeler üzerine (cam, çelik, plastik.) ticari üretim başlamıştır. Ekonomik ömrü diğer teknolojilerin yaklaşık iki katı olup panel sıcaklığının artması ile diğerlerinin aksine elektrik veriminin arttığı ifade edilmektedir.**

TERMÖELEKTRİK SOĞUTMA

- **YÜKSEK VERİMLİ YENİ TEKNOLOJİ**

TERMOELEKTRİK ETKİ

Termoelektrik etki, ısı enerjisinin elektrik enerjisine veya elektrik enerjisinin ısı enerjisine dönüşümüdür.

Termoelektrik soğutucular katı haldeki ısı pompalarıdır ve peltier etkisinden yararlanarak bu işlevi yerine getirirler.

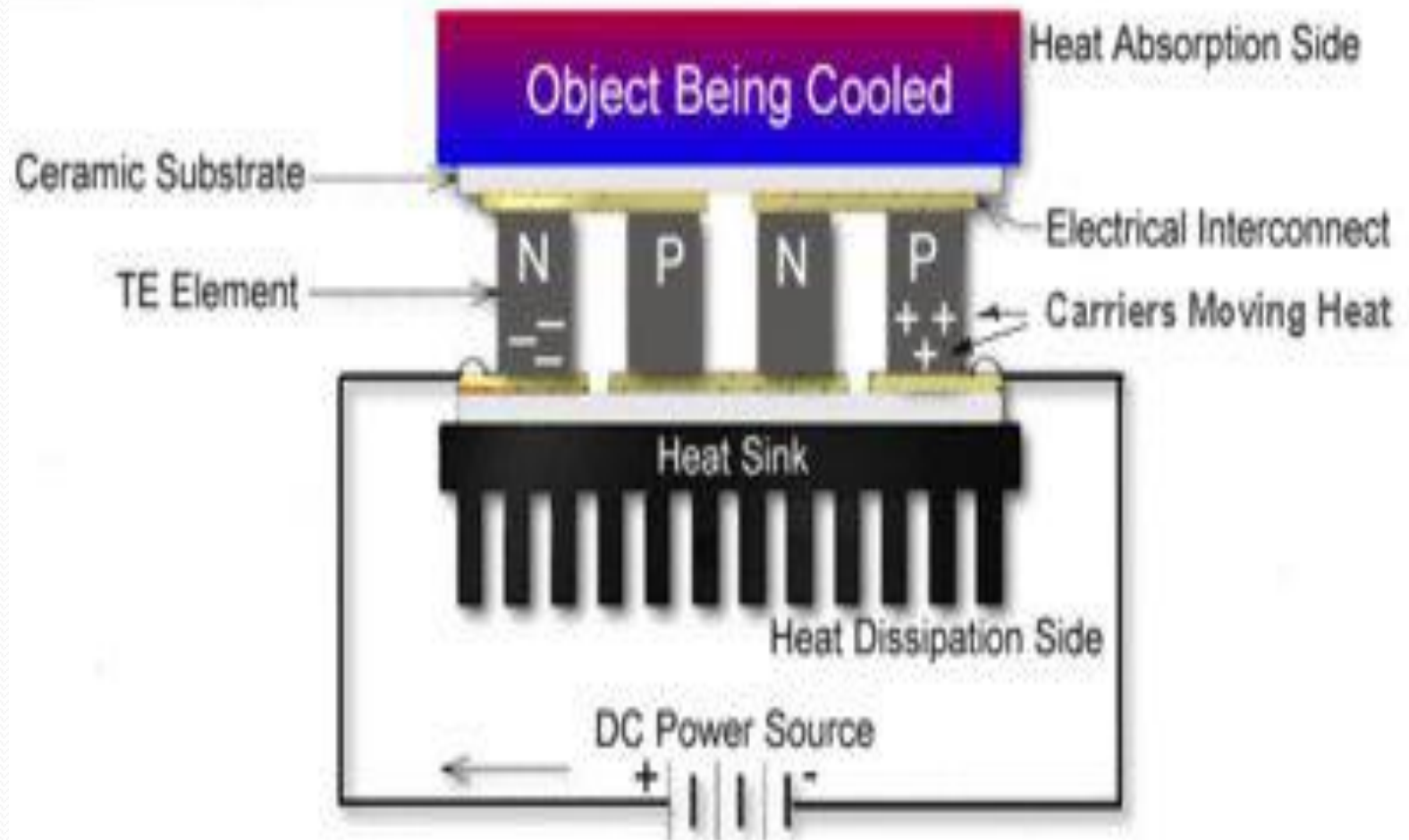

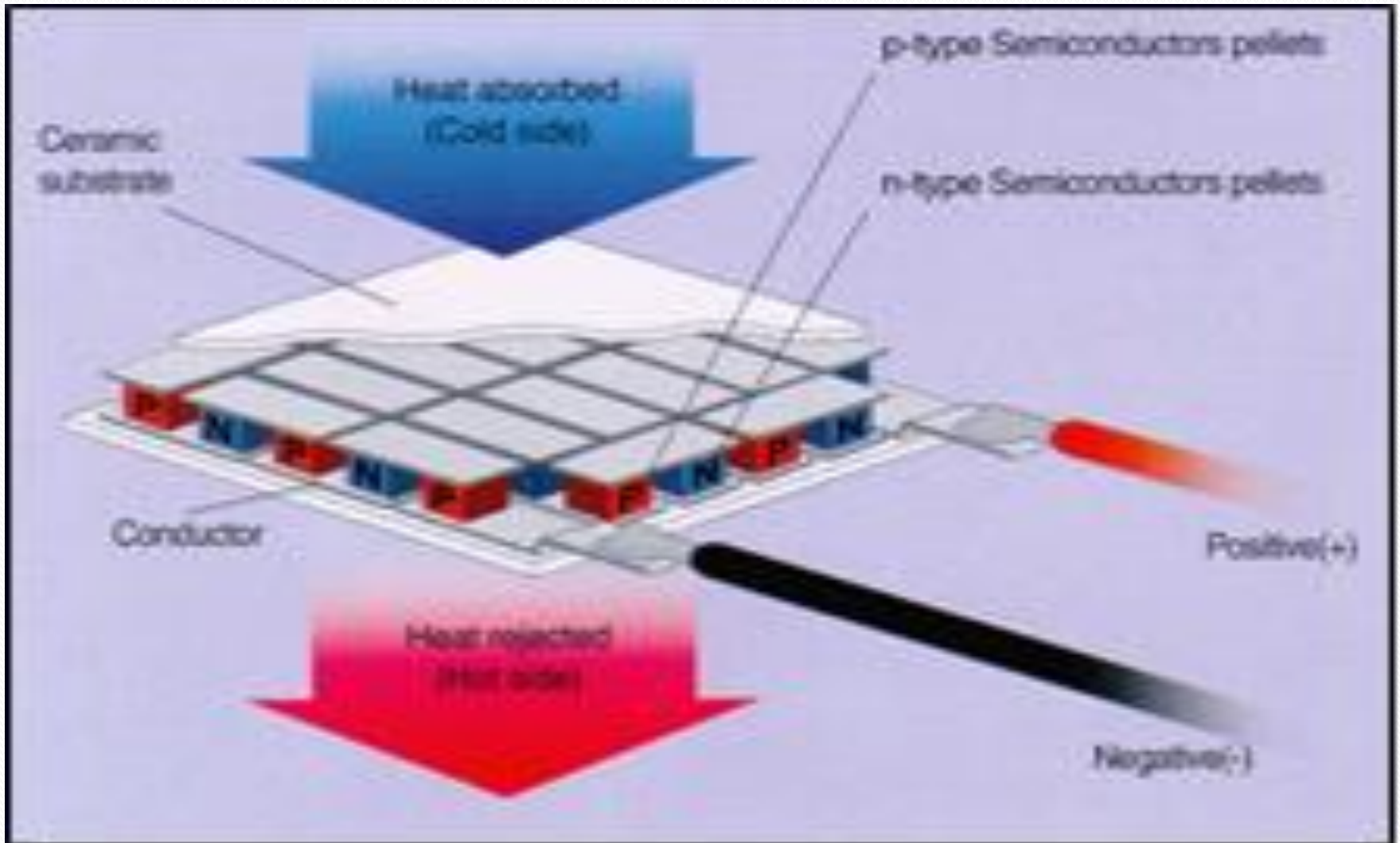
TERMÖELEKTRİK SOĞUTMA

- Termoelektrik soğutucular ve soğutma maddelerin performansı hakkında birçok araştırma olmasına rağmen [14, 15, 16], TEC modüllerinin her soğutma elemanın geometrik boyutlarını içeren soğutma modüllerinin performansı ile ilgili çok az araştırma yapılmıştır [3].
- Bu çalışmada p ve n çeşit yarıiletken soğutma elemanlarının geometrik boyutlarının bir TEC modülünün termal özelliklerinin optimizasyonu incelenmiştir. Bu nedenle, termoelektrik soğutma gücü, elektrik enerjisi tüketimi ve COP sonlu elemanlar yöntemi (FEM) ile benzeşim, yapay sinir ağları kullanılarak (ANN) tahmin ve MATLAB® kullanılarak oluşturulan analitik bir denklemlerle hesaplama şeklindeki sayısal yöntemlerle elde edilmiştir[17].

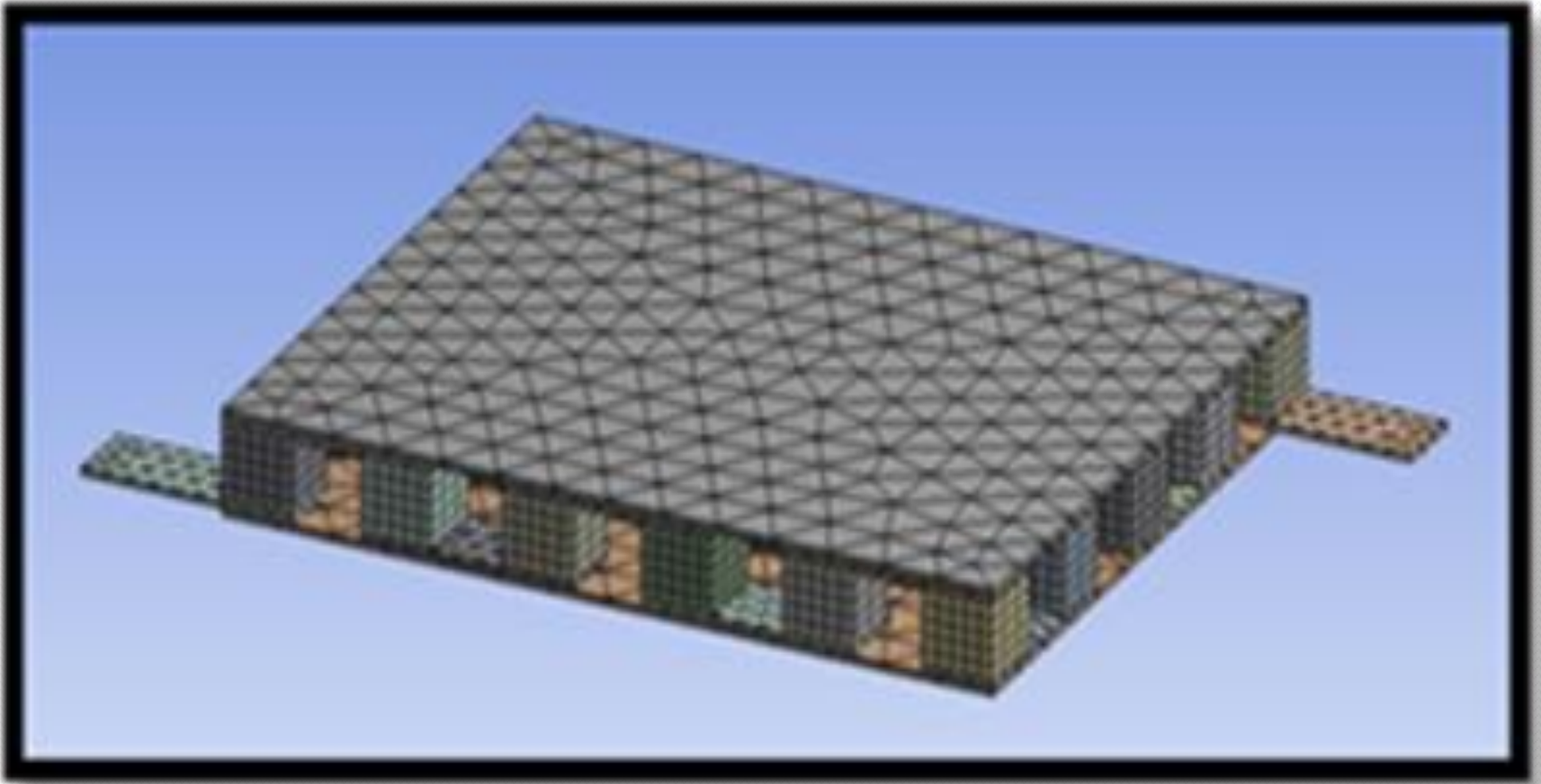
NEW TEG MATERIAL

1. New thermoelectric material composition
2. New geometry inside the element

TEC Modülü Sonlu Elemanlar Analizi

- PELTIER ISI TRANSFERİ

ISI YÜKÜ

$$Q_c = (\alpha_P - \alpha_N + HK(\theta, M)) \times TH \times I - (1/2) \times R \times I^2 - I \times \Delta T - K \times \Delta T$$

↓
JOULE ISI TR

↓
FOURIER ISI TR.

↓
THOMSON ISI TR.

**N,P AYAKLARININ YENİ AÇI VE MALZEME
FAKTÖRÜ**

1

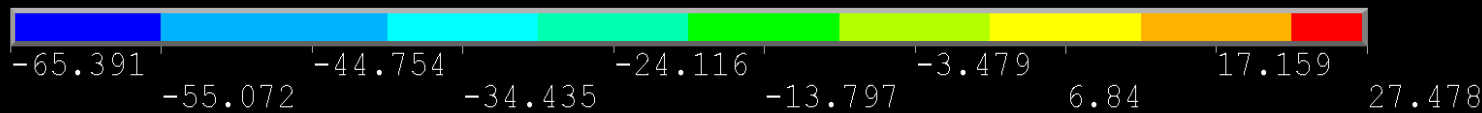
NODAL SOLUTION

JUL 22 2010

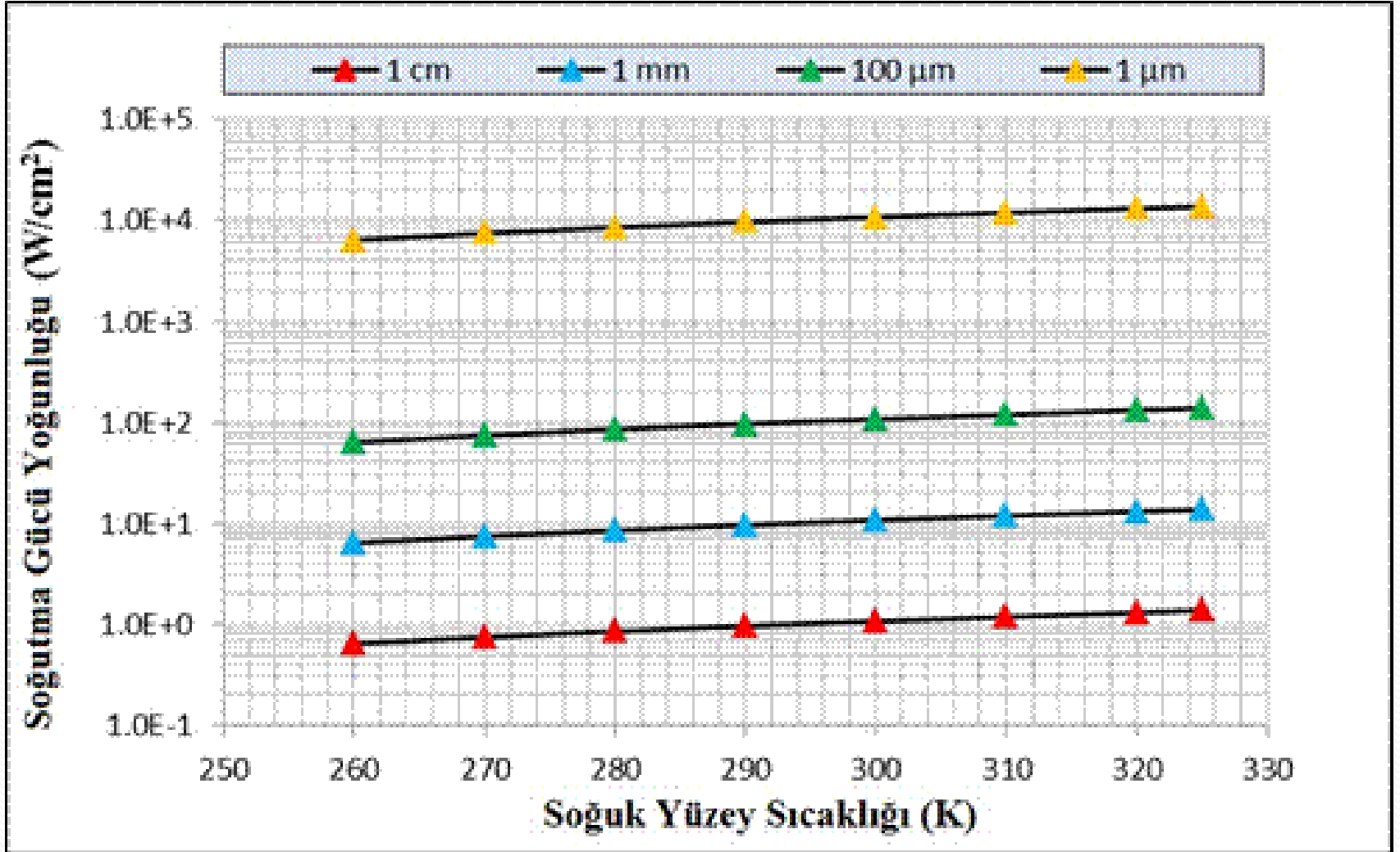
14:58:54

STEP=1
SUB =1
TIME=1
TEMP (AVG)

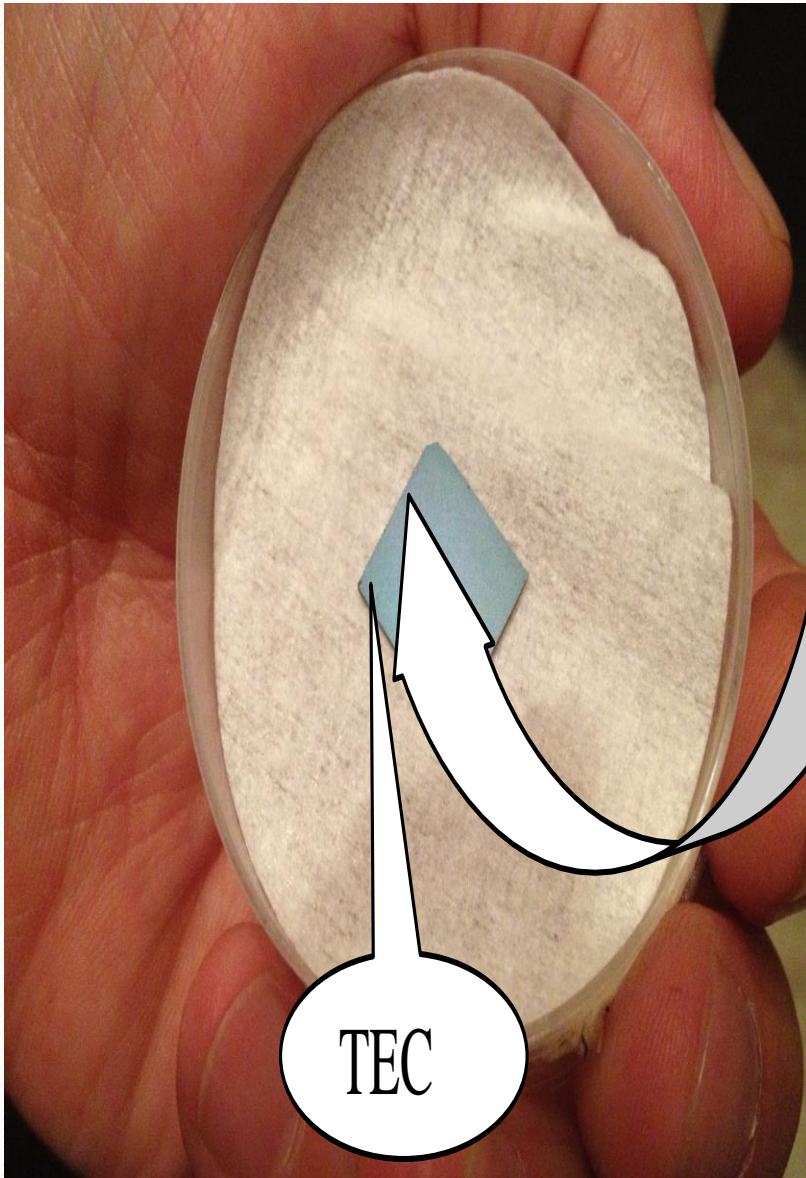
RSYS=0
SMN =-65.391
SMX =27.478

Birim yüzey için soğuk yüzey sıcaklığı ile soğutma gücünün yoğunluğunun

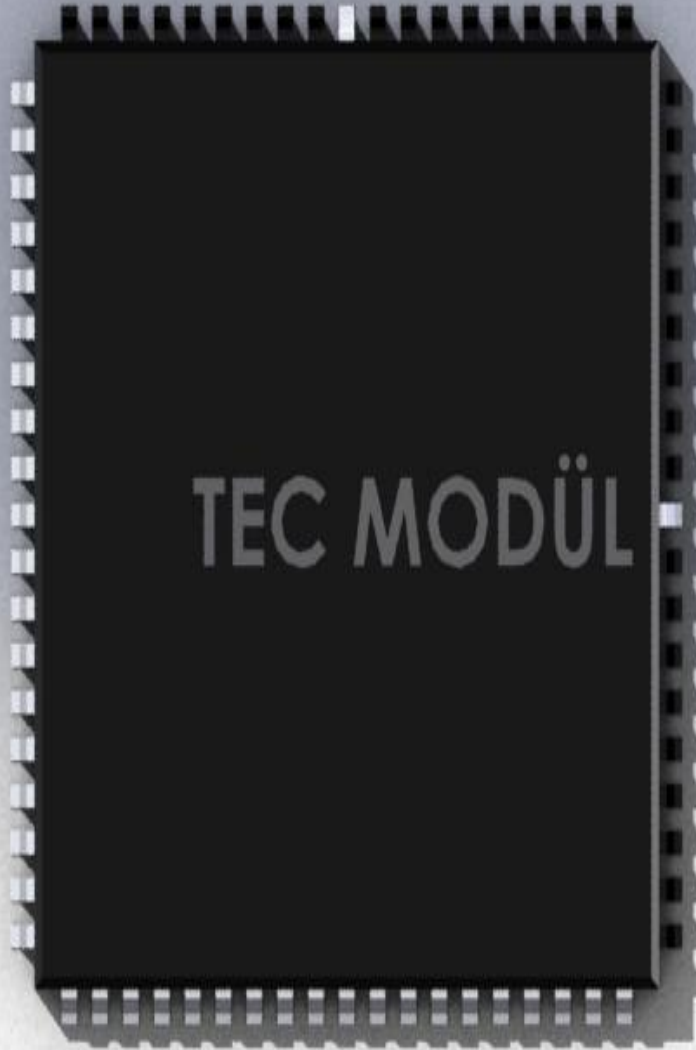

Termoelektrik soğutma sistemi için geliştirdiğimiz modülümüz

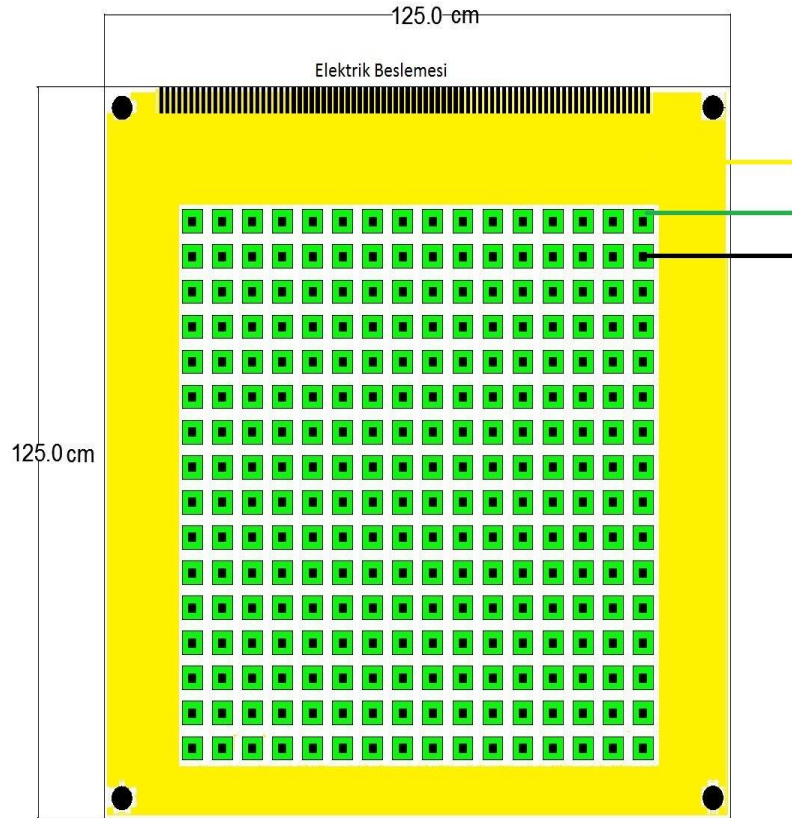
1,5 cm x 1,5 cm boyutlarında olup elektrik uyguladığımızda bir yüzü ısınırken diğer yüzü soğumaktadır.

Mevcut termoelektrik soğutma modülleri 100 W soğutma için 20 V ta 9 A akım çekerken

Geliştirdiğimiz yeni modül 1000 W soğutma için 24 V ta 3.9 A akım çekmektedir.

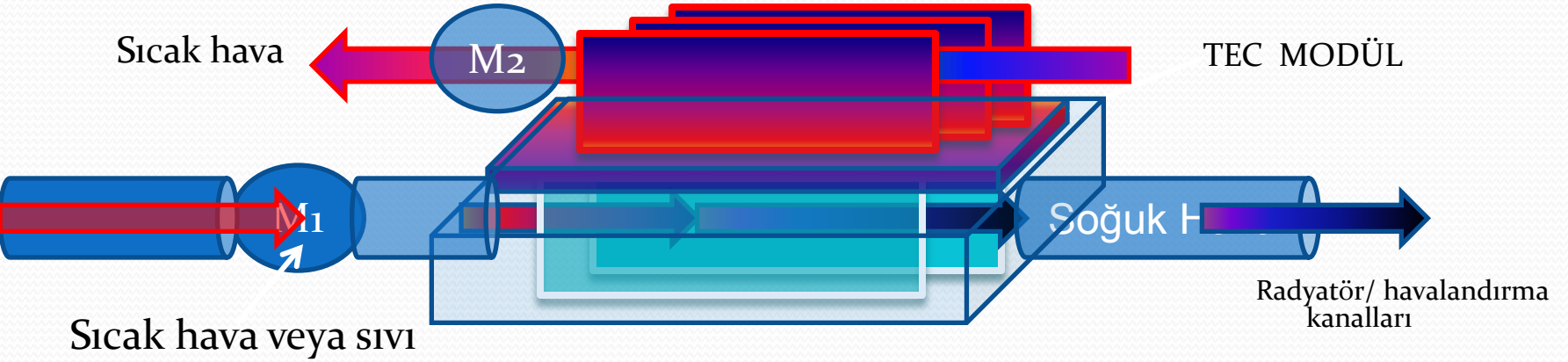
TEC MODÜLLERİN YERLEŞİM PLANI

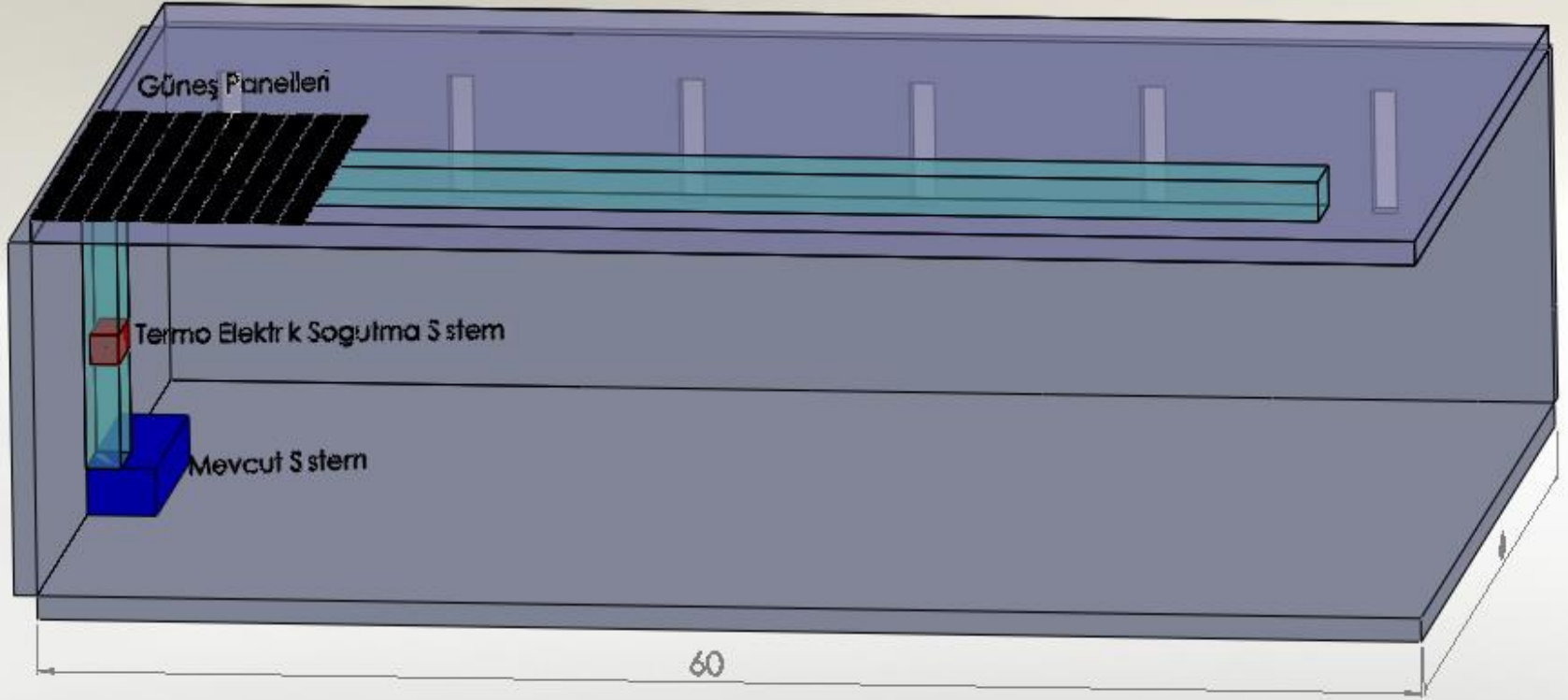

Stepper (Optical Lithography)

Termo Elektrik Klima Sisteminin Çalışma Düzeni

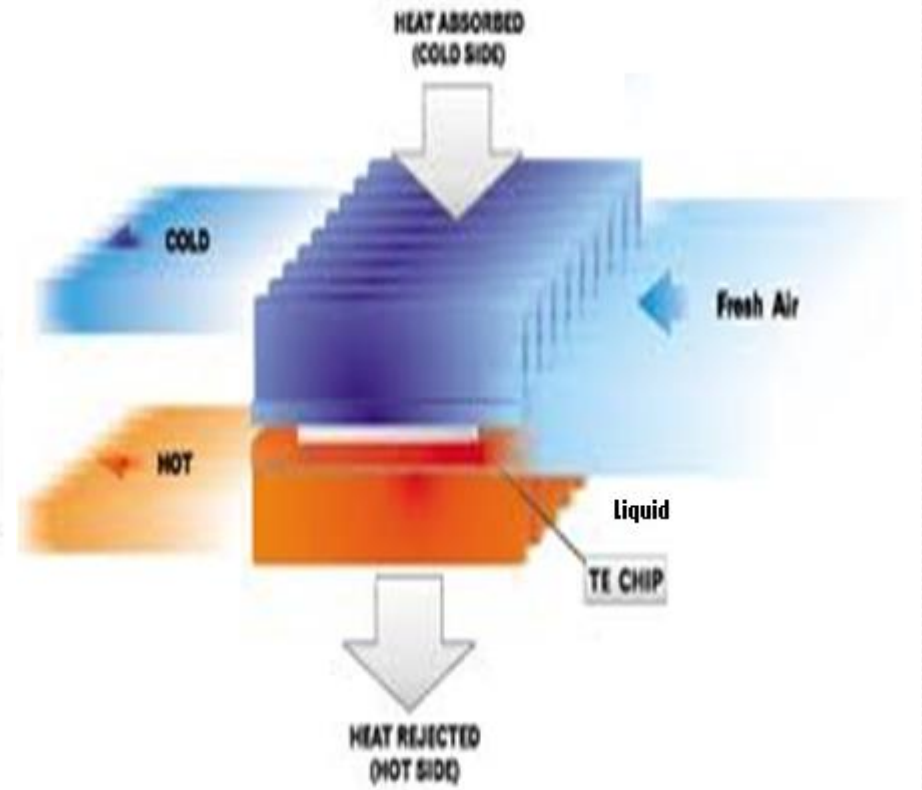
Mevcut Sistemi

Soğutma alanı=2400 m²
Güneş paneli alanı=800 m²
Güneş paneli kurulu gücü=120 kW_p
Klima santrali gücü=120 kW
Soğutma ihtiyacı=250 kW
COP=2.3

Termo Elektrikli Sistem

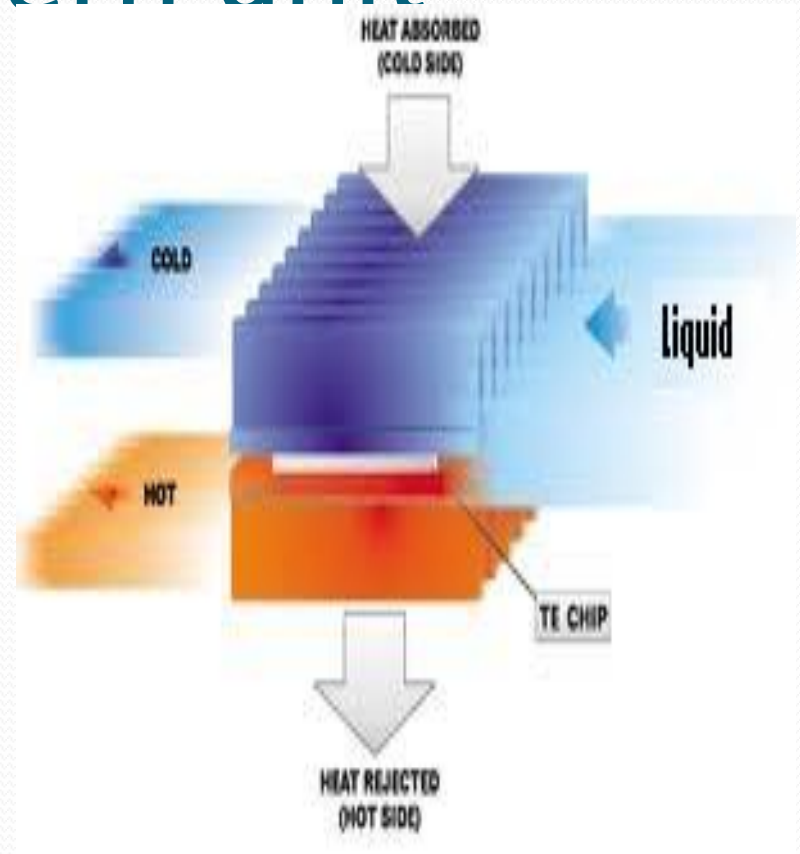
Soğutma alanı=2400 m²
Güneş paneli alanı=160 m²
Güneş paneli kurulu gücü=24 kW_p
Klima santrali gücü=kW
Soğutma ihtiyacı=250 kW
COP=10.41

Assemblage: Intern unit

Assemblage: extern unit

ÜRÜN KIYASLAMA

Elektrik Güç	Soğutma Kapasitesi	Elektrik Gücü	COP	Ürün
380V/250A (DC/AC)	1000 kW	96 KW	10,41	Termo Elektrik Klima Sistemi
380V/1142A (AC)	1000kW	434 KW	2,3	Mevcut AC Klima (Örnek Havalimani)

Teknoloji	Güç (kWe) ----- 450 kWth için	İlk Yatırım BirimTutarı (\$/kWth)	Geri Ödeme (yıl) AC-Klima bazında	Birim Enerji Tüketimi (\$/h)	COP (Katalog Değerleri)	Gerekli Alan (m²)
GEAS	346,2 kWe	2.955	9,97	0 \$/h+	1,3	Alan: 2500 m ²
Mevcut/AC Split Klima	195,6 kWe	704	-----	40 \$/h	2,3	----
PV Destekli DC Klima	81,8 kWe	2.204	4,07	0 \$/h+	5,5	982 m2
Yeni Nesil Güneş Panelleri ve DC Klima	81,8 kWe	1.984	3,67	0 \$/h+	5,5	1309 m2
PV Destekli Toprak/Su/Hava Kaynaklı Isı Pompaları	112,5 kWe	TKIP 5.165	5	0 \$/h+	4	1350 m2
Yenilikçi Termoelektrik Soğutma(TEC) ve PV	45-56 kWe	900	1,67	0 \$/h+	8-10	540- 720m2

Solar Thermoelectric cooling Market Potential

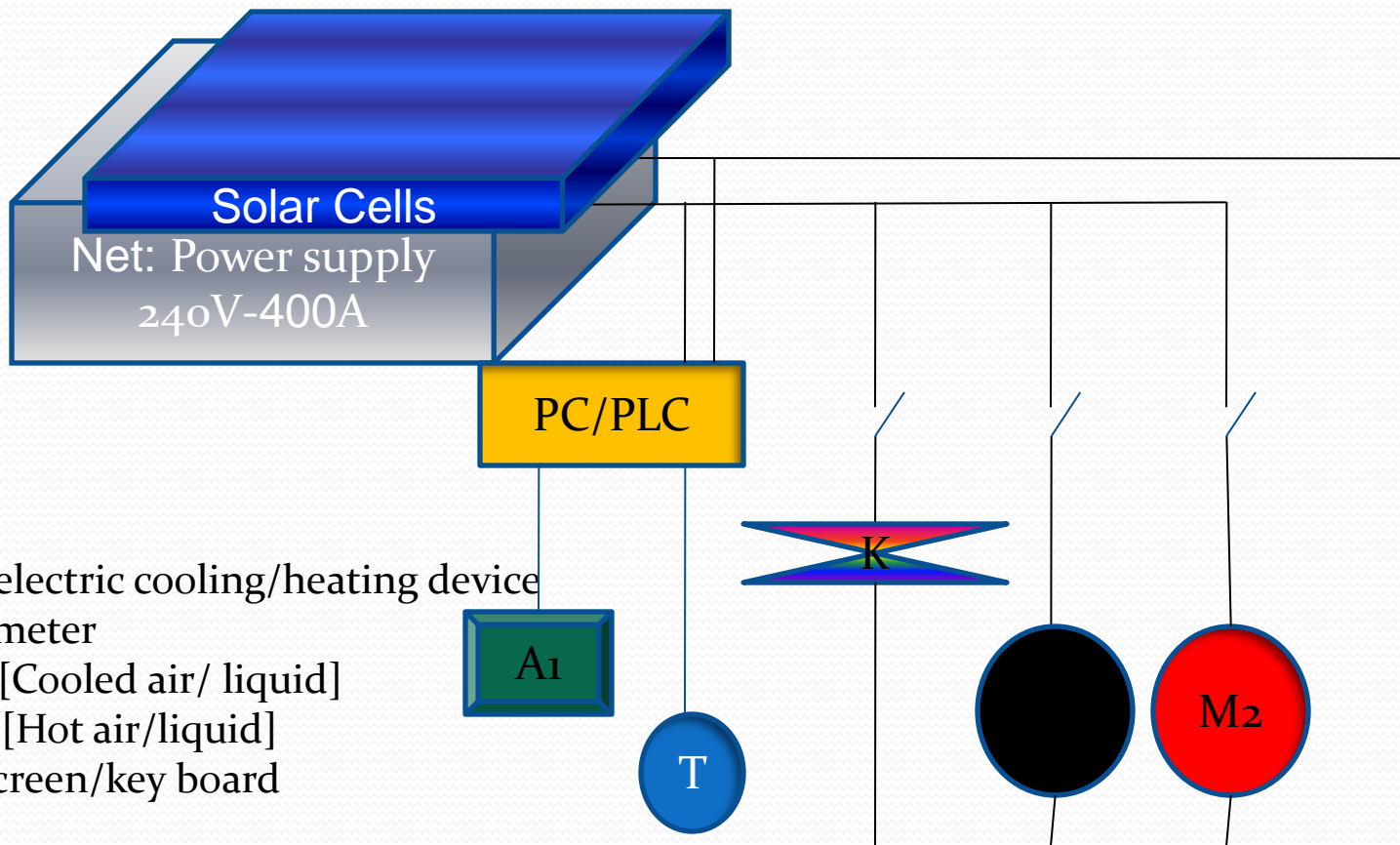
SEGMENT	HACİM	\$ MİLYAR
28 - 300 KW	5.530 MW	8,295
>300 – 1 MW	6.630 MW	9,945
>1 – 5 MW	14.110 MW	21,165
>5 – 10 MW	5.520 MW	8,280
>10 – 20 MW	5.550 MW	8,325
>20 – 50 MW	9.810 MW	14,715

Resource: Cooling, Heating, and Power for Industry: A Market Assessment
Energy Efficiency & Renewable Energy U.S. Department of Energy
Washington, DC
And
Oak Ridge National Laboratory
Oak Rige, TN 2003

Potential Client: Dalaman Airport (*Existing system*)

System Diagram

- K = Thermoelectric cooling/heating device
- T = Thermometer
- M1 = Motor 1 [Cooled air/ liquid]
- M2 = Motor 2 [Hot air/liquid]
- A1 = Touch screen/key board

SONUÇ ve ÖNERİLER

- Yapılan uygulamaların sonuçları, kaynak araştırmaları ve ekonomik değerlendirmeler sonucunda güneş enerjisi destekli TEC soğutma ve ısıtma sistemlerinin sektördeki yerini birçok avantajı birlikte getirerek alması beklenmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

- Bu çalışmadaki temel nokta,ısı transferi denklemindeki özel $HK(\theta,M)$ konfigürasyon ve malzeme faktörünün [Eltez,Derebaşı,Kılıç] bir TEC modülünün termoelektrik özelliklerinin en iyi olabilmesi için tasarlanması,programlanması ve pilot ürünün ortaya konulması aşamalarıdır. Soğutma gücünün değişimi, düşük enerji tüketimi ve COP katsayısının yükseltilmesi,peltier teknolojisine anlamlı bir katkı yapılacağını göstermektedir. Benzeşim sonuçlarının en önemli katkılarında birisi yarıiletken teknolojisi ve uygulamalarındaki soğutma için bir çözüm olabileceğidir. Şekil katsayısını içeren geliştirilmiş ANN modelleri benzeşim sonuçları ile kabul edilebilir kesinlikte iyi bir tahmin kapasitesine sahiptir. Benzeşim ve tahmin sonuçlarına bağlı MATLAB® ile bulunan analitik modeller ise benzeşim ve tahmin sonuçları ile iyi bir uyum içindedir[17].

SURINAME

2013

CARICOM SURVEY

Filiz Sağlıker

Prof.Dr.Muhammed Eltez-GK Projects-Salim İsoğ

12 oct-06 nov.2013

Topografie / Topography

- Staatsgrens National boundary
- Districtgrens District boundary
- Territoriale wateren Territorial waters (12 nautical miles)
- Hoofdweg Primary road
- Secundaire weg Secondary road
- Tertiaire weg Tertiary road
- Overige wegen Other roads
- Spoorlijn Railroad
- Zeeuwering Sea dike
- Meer / (open) water met eilanden Lake / (open) water with islands
- River of stream River or stream
- Veerverbinding Ferry connection
- Wateraf- / stroomverrekening sluicdam (Waterfall) rapid / dam site
- Zee diepten Sea depths
- Internationale vliegveld International airport
- Regionaal vliegveld Regional airport
- Lokaal vliegveld of landingsstrip (hoogte in m.) Local airport or airstrip (Elevation in m.)
- Hoogtepunten in meters Elevation in meters
- District hoofplaats District capital
- Zetel lokaal bestuur Seat of local government
- Bevolving (hoge dichtheid) Built-up area (high density)
- Stad / dorp Town / village (of: belangrijke nederzetting or: important settlement)
- Deelstoffen / Mineral resources
  - Aardolie-voorkomen Oil occurrence
  - Raffinaderij Refinery
  - Aardoliewinning Oil exploitation
  - Bauxietwinning / -voorkomen Bauxite exploitative occurrence
  - Bauxiet verwerking Bauxite processing

Districten, Economie

Atlantische Oceaan

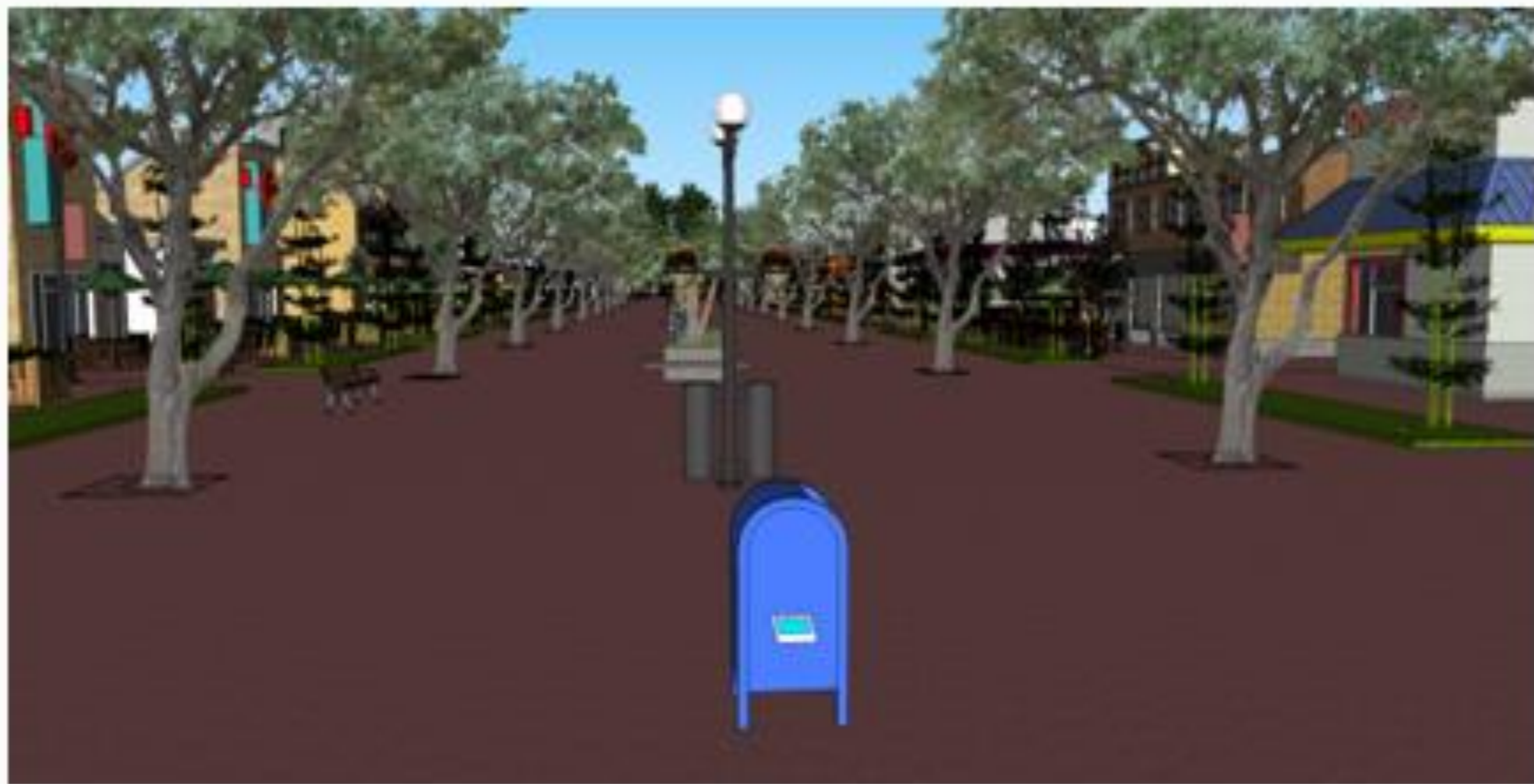
jubileumkaart 30 Jaar Onafhankelijkheid

Me El Sa Even 81 Brn / Stour Mi Gu

Example of a residential area

ENERGY MINISTER-SURINAME

GOVERNMENTAL DECISIONS-LAWS-LEGISLATIONS

SUBVENTION

PROMOTION

RESULTS:
More Power Stations for water heaters&aircond.
(For nothing)

RESULTS:
-Less Power Stations because of effective use of energy
-Solar Ind.Dev.
-People have job
-People gain money (el.providers)

Subvention of Electric Users
(payment by subvention for low el.price -\$/kwh)

Promotion for solar use
Ex.Bilateral electric meter
(payment for solar \$/kwh)

House NOT using Solar Energy

House USING Solar Energy

**PROCESS
HEAT**

GREENHOUSE...ETC

HEAT

ELECTRICITY

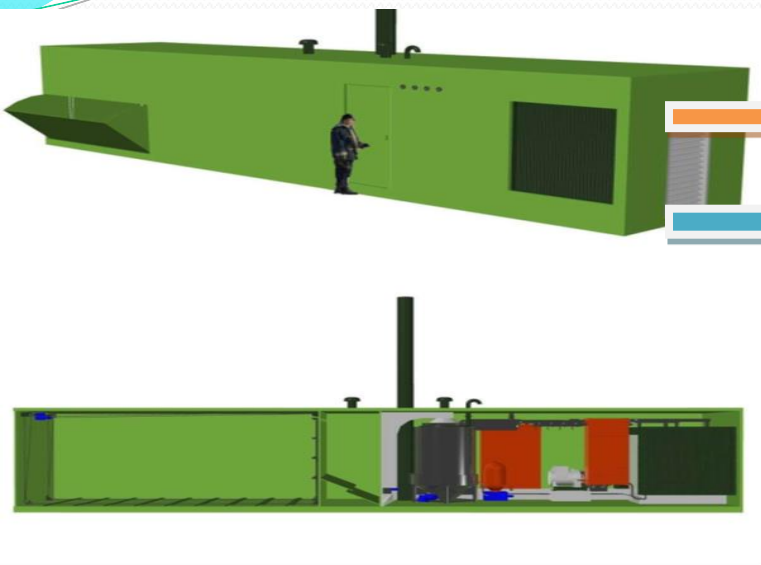
**OWN
USE**

OTOPRODCN

WOOD / COGENERATION POWER PLANT

SELLING TO NETWORK

**RAW MATERIAL-WOOD
WASTE**

Investment and Development Corporation Suriname N.V.

Brokopondolaan 97 Paramaribo - Suriname S.A.
Phone: (597) 49 43 74 Fax: (597) 49 43 87 Email: info@idcs.sr Website: www.idcs.sr

Paramaribo, November 4, 2013

Ref.nr. IDCS/2013-214

Letter of Authorization

To:

GK Projects Represented by Professor Dr. Muhammed Eltez Passport Number: S00347689	
Address	: Weseler Str. 100 47169 Duisburg
Tel	: +49 2038765212
Fax	: +49 203 87965211
Email	: eltezme@gmail.com
Website	: www.gkprojects.de

This is to certify that the Investment and Development Corporation Suriname LLC, a fully state owned enterprise, and GK Projects had several meetings towards the promotion of investments in Suriname.

GK Projects is hereby authorized to undertake activities and selectively inform interested parties and enter into discussions with potential investors, in order to attract knowledge, technical solutions, direct investments and financing of development projects for Suriname. GK Projects will undertake these activities on their own behalf and costs, however in close cooperation with the Investment and Development Corporation Suriname LLC.

The above mentioned activities will be focused on integrated solutions for sustainable development for the production of goods and services, among others related to the sectors of green energy, waste-energy, agriculture, forestry, housing and land development, infrastructure, mining, tourism, ICT, education, community development and other sectors that may be of interest to economic development in Suriname.

In the event that you have any questions regarding this letter, please do not hesitate to contact us.

Sincerely,

Winston Caldeira
Chief Executive Officer